

Instandhouding Rijksmonumenten
Gemeente Maarssen
Inspectierapport

Erfgoedinspectie / Monumenten
8 februari 2007

Inhoud

	Inleiding	5
2	Kenschets gemeente Maarssen	9
3	Bevindingen en aanbevelingen	13
3.1	Domein resultaten	13
3.2	Domein effectiviteit	14
3.3	Domein Waarborg	20
4	Samenvatting	25
	BIJLAGEN	29
	Bijlage 1	31
	Bijlage II	33
	Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten	33
	Bijlage III	37
	Afkortingen	37
	Colofon	39

Inleiding

Dit rapport gaat over de inspectie die de Erfgoedinspectie / Monumenten heeft uitgevoerd naar de stand van zaken in de monumentenzorg in de gemeente Maarssen. De inspectiebezoeken vonden plaats op 11 en 12 december 2006.

Gemeentelijke inspectie

De sector Monumenten van de Erfgoedinspectie ziet toe op de naleving van de Monumentenwet 1988, waar het gaat om rijksmonumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten. Daartoe verricht zij verschillende soorten inspecties met als doel te rapporteren over de kwaliteit van de monumentenzorg.

Een van de soorten inspecties is de zogenoemde gemeentelijke inspectie. Een dergelijke inspectie vindt in de regel in één gemeente plaats en bestaat uit een analyse van vooraf te bestuderen documenten en een inspectiebezoek waarbij gesprekken met verschillende actoren plaatsvinden en enkele recent gerestaureerde monumenten of bouwprojecten in beschermde gezichten worden bezocht. Een inspectie wordt afgerond met een rapportage aan het gemeentebestuur, die ook zal worden gepubliceerd op de website van de Erfgoedinspectie.

In deze gemeentelijke inspectie ligt de focus op het hoofdstuk 'instandhouding'; daarvoor is de gemeente de belangrijkste geïnspecteerde. De gemeente heeft immers ingevolge de Monumentenwet 1988 de eerstelijns taken en bevoegdheden op het gebied van de instandhouding van rijksmonumenten. Naast het gemeentebestuur en haar medewerkers spelen ook andere betrokkenen een rol. Zo vinden ook gesprekken plaats met de lokale monumentencommissie, met de regioconsulenten van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, en met historische verenigingen. De gemeente wordt dus niet alleen geïnspecteerd als bestuurlijke eenheid, maar vooral als entiteit, als gebied waarbinnen verschillende betrokkenen actief zijn.

Waarderingskader

Ten behoeve van de inspecties op het gebied van instandhouding van monumenten, heeft de Erfgoedinspectie een waarderingskader ontwikkeld. Dit is gebeurd in samenspraak met betrokkenen in het monumentenveld in een daartoe ingestelde klankbordgroep¹.

¹ Deze klankbordgroep is samengesteld uit deskundigen vanuit de Directie Cultureel Erfgoed van het Ministerie van OCW, de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, de Vereniging Nederlandse Gemeenten, de Federatie Grote Monumentengemeenten, het overleg van Provinciale Steunpunten Monumentenzorg en het Nationaal Contact Monumenten.

Dit waarderingskader geeft de contouren aan waarbinnen een inspectie plaatsvindt. In de waarderingskaders heeft de Erfgoedinspectie kwaliteitskenmerken opgenomen die aangeven waaraan een goede monumentenzorg moet voldoen.

Het waarderingskader bevat drie domeinen waaronder 17 kwaliteitskenmerken zijn samengebracht.

Uitgangspunt bij het waarderingskader is toetsing op de naleving van de Monumentenwet 1988 in de ruimste zin van het woord. De drie domeinen zijn gericht op 'resultaten' (er is een weloverwogen samengesteld bestand aan monumenten die zorgvuldig in stand worden gehouden), 'effectiviteit' (het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig) en 'waarborg' (de zorg voor de monumenten is verzekerd). Het waarderingskader is bijgevoegd als bijlage bij dit rapport.

Opzet van de inspectie

De opzet van de inspectie is als volgt:

Als eerste actie vindt een analyse van beleidsdocumenten plaats die vooraf, op verzoek van de Erfgoedinspectie, door de betreffende gemeente zijn toegestuurd;

Vervolgens wordt een selectie gemaakt van maximaal zes recente restauratieprojecten in de gemeente, waarvan specifieke vooraf toegestuurde documenten worden bestudeerd;

In de gemeente worden gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen om een zo compleet mogelijk beeld van de kwaliteit van de monumentenzorg ter plaatse te verkrijgen. Het betreft gesprekken met de portefeuillehouder en de beleidsambtenaar voor monumentenzorg, andere ambtenaren betrokken bij monumentenzorg, de monumentencommissie, de regioconsulent van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, de consulent van de provincie (indien van toepassing) en vertegenwoordigingen van historische groeperingen;

De onder stap 2 genoemde restauratieprojecten worden ter plaatse bezocht als een 'reality check' en er wordt gesproken met de betrokken eigenaren en hun architecten of aannemers;

Alle verzamelde gegevens worden verwerkt en gewaardeerd.

Het inspectieonderzoek leidt vervolgens tot dit rapport, dat eerst in conceptvorm naar de gemeente is gestuurd ter bespreking en verifiëring van feitelijke gegevens. Na verwerking van eventueel commentaar stelt de Erfgoedinspectie het definitieve rapport op. Het gemeentebestuur krijgt hiermee een overzicht van de kwaliteit van de monumentenzorg in haar gemeente, gemeten naar het moment. Het rapport kan gebruikt worden om betrokkenen te informeren, beleid bij te stellen en interne verbeteringen uit te zetten.

Op deze wijze wil de Erfgoedinspectie de gemeente stimuleren een kwalitatief zo goed mogelijk monumentenbeleid te voeren.

Leeswijzer

Het document is als volgt opgebouwd: hoofdstuk 2 gaat in op het profiel van de gemeente, inclusief een beschrijving van de actoren die in die gemeente werkzaam zijn. In hoofdstuk 3 worden de bevindingen met betrekking tot beleid en uitvoering uitgewerkt per domein. Per onderdeel worden waar mogelijk aanbevelingen ter verbetering gedaan. Deze aanbevelingen zijn gericht aan de gemeente, omdat daar de mogelijkheden en de bevoegdheden liggen om de verbeterpunten uit te voeren en/of te coördineren. Alleen onder de paragraaf *Advisering* zijn de aanbevelingen niet aan de gemeente maar aan het betreffende adviesorgaan gericht.

Tenslotte worden in hoofdstuk 4 de bevindingen en de aanbevelingen samengevat.

Het document wordt afgerond met een drietal bijlagen: een overzicht van geraadpleegde documenten, het Waarderingskader (met toelichting) dat gehanteerd is bij de inspectie, en een lijst met gebruikte afkortingen.

Korte beschrijving

In deze beschrijving geven wij een schets van de karakteristieken van de gemeente.

De gemeente Maarssen is een verstedelijkte plattelandsgemeente ten noorden van de stad Utrecht. Ze bestaat uit de kernen Maarssen-Dorp, Maarssenbroek, Tienhoven en Oud-Zuilen. Het dorp Maarssen ligt aan beide zijden van de Vecht. De gemeente wordt ook doorsneden door het Amsterdam-Rijnkanaal.

De oorspronkelijke kern lag rond de parochiekerk, die iets van de rivier af lag. De kern werd rond 1600 naar de rivieroever van de Vecht verschoven vanwege de toenemende scheepvaart. In de loop van de zeventiende eeuw bouwden veel rijke Amsterdamse kooplieden en regenten in of bij het dorp Maarssen, langs de Vecht hun buitenplaatsen. Daarvan resteert nog een aantal. Ten noorden van de scherpe bocht in de rivier bevindt zich aan de Herengracht dorpsbebouwing die wordt gekenmerkt door een bescheiden schaal en een sobere, vaak achttiende-eeuwse detaillering. Voorbij de brug krijgt de bebouwing een wat stedelijker karakter. Binnen de gemeente liggen twee forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie: het Fort bij Tienhoven (1848-1850) en het Fort Maarsseveen (1880-1881).

Kengetallen*1. Samenstelling gemeente Maarssen (bron: Gemeente Maarssen)*

Samenstelling	Aantal
Aantal inwoners (per 1 december 2006)	39.843
Oppervlakte	3086 ha

2. Aantal monumenten

Soort	Aantal
Rijksmonumenten volgens opgave gemeente ²	238
Rijksmonumenten volgens opgave RACM ³	169
Rijksbeschermdde stads- en dorpsgezichten	2
Gemeentelijke stads- en dorpsgezichten	-
Provinciale monumenten	1
Gemeentelijke monumenten (per 1 december 2006)	31

3. Eigenaren van Rijksmonumenten

Soort	Aantal particulier	Aantal gemeente	Aantal Stichting/ coöperatie
Rijksmonumenten	Ca. 156	5	Ca. 7

² Het verschil in aantal rijksmonumenten volgens opgave van de gemeente en die van de RACM heeft te maken met een andere manier van tellen. De RDMZ telt complexen als één monument en gemeenten vaak niet.

³ Zie bij 2)

Soort	Bedrag
Bijdrage Rijk (tijdvak 2001-2005)	Tot voor kort GRUP gelden (jaarlijks gemiddeld € 75.000,-)
Eigen middelen (op jaarbasis 2006)	Ongeveer € 25.000,- en éénmalig € 30.000,- gestort in prov. Cultuurfonds t.b.v. gem. monumenten

Actoren

A. Gemeente

Soort	Aantal
Aantal fte's beleidsmatig	0,5
Aantal fte's uitvoerend (begeleiding, vergunningen, handhaving)	0,5

N.B. beide halve fte's zijn verenigd in één functie

B. Adviescommissie

De gemeente Maarssen heeft een monumentencommissie met 5 leden, een technisch voorzitter en een secretaris/ adviseur, waarvan één lid overlapt met de provinciale welstandscommissie.

C. Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM; destijds RDMZ)

De RACM adviseert de gemeente over restauraties en wijzigingen van rijksmonumenten en ingrepen in het beschermde stads- of dorpsgezicht.

D. Stichtingen en Verenigingen

In Maarssen zijn het Museum Maarssen en de Historische Kring Maarssen actief op het gebied van cultureel erfgoed.

E. Eigenaren, architecten en aannemers

Eigenaren zijn als eerste verantwoordelijk voor de instandhouding van hun eigen rijksmonument. Zij onderhouden het object en voeren de restauraties uit, vaak samen met een architect en aannemer.

In het Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten (bijlage II) zijn kwaliteitskenmerken en indicatoren aangegeven. Hieronder wordt per domein ingegaan op deze kwaliteitskenmerken en indicatoren in de gemeente Maarssen.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek komt de Erfgoedinspectie tot de hieronder genoemde bevindingen (zie ook hoofdstuk 1 over de opzet van het onderzoek). Daar waar de Erfgoedinspectie het nodig vindt, worden aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen komen voort uit de bevindingen en hebben als doel een accent te leggen op de meest in het oog springende zaken die mogelijk voor verbetering vatbaar zijn. Op basis van dit rapport vraagt de Erfgoedinspectie / Monumenten aan de gemeente - en daar waar nodig aan andere betrokkenen - om een reactie te geven op deze aanbevelingen.

3.1 Domein resultaten

Vraagstelling: Het bestand aan monumenten wordt zorgvuldig in stand gehouden

Dit domein gaat in op de vraag of de beschermde waarden sinds de aanwijzing, op aanvaardbaar niveau zijn behouden. Daarbij gaat het erom of het monument in goede staat verkeert en of er een visie op instandhouding is, die is gericht op de waarden van het monument. Van belang daarbij is of de subsidies en financiële regelingen de instandhouding en restauratie stimuleren. Anderzijds wordt bij dit domein gekeken of voor de restauratie en/of wijziging een deugdelijk plan is opgesteld en of dit op de juiste wijze is uitgevoerd.

Beschermde waarden

Op basis van de 'reality check' binnen de gemeente en de rondgang door Maarssen heeft de Erfgoedinspectie de indruk dat het bestand van rijksmonumenten binnen de gemeente Maarssen in de meeste gevallen zorgvuldig in stand wordt gehouden.

Bij één van de bezochte objecten in het kader van de 'reality check' heeft de Erfgoedinspectie geconstateerd dat bij de werkzaamheden cultuurhistorische waarden verloren zijn gegaan.

Visie op instandhouding

Met uitzondering van de eigenaar van één van de bezochte objecten, hebben alle eigenaren van de bezochte panden een visie op instandhouding. Vrijwel alle eigenaren hebben een abonnement op de Monumentenwacht. Voor één van de objecten is in het kader van de nieuwe BRIM-regeling al een Periodiek Instandhoudingsplan opgesteld en voor twee andere objecten zal dit binnenkort gebeuren.

Restauratie en/of wijziging

Bij één van de zes objecten was sprake van onderhoudswerkzaamheden en hiervoor was geen restauratievergunning nodig. Voor de werkzaamheden aan de overige objecten uit de 'reality check' is wel een vergunning afgegeven. Bij drie van deze objecten was de restauratie afgerond, bij één was de restauratie in uitvoering en bij een ander moest de restauratie nog beginnen. De restauratie van de meeste objecten waar een monumentenvergunning voor is verleend, is op de juiste wijze uitgevoerd en op de juiste wijze door de gemeente begeleid. Wel is het zo dat bij geen van de restauraties een schriftelijke verantwoording van de restauratie na afloop van de uitvoering is aangetroffen. Vrijwel alle eigenaren gaven aan dat zij door de subsidies en financiële regelingen zijn gestimuleerd in de instandhouding van hun object.

3.2 Domein effectiviteit

Vraagstelling: Het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig

In dit domein wordt ingegaan op het verloop van het proces bij onder andere vergunningverlening. In de eerste plaats is het van belang dat ten behoeve van de instandhouding van monumenten voldoende kennis aanwezig is bij de overheid en bij de initiatiefnemer en zijn architect en dat deze kennis adequaat wordt toegepast. Daarnaast wordt ingegaan op diverse vormen van cultuurhistorisch onderzoek ten behoeve van restauraties. De kwaliteit van de diverse adviezen, de vergunningen en de besluitvorming wordt getoetst en tenslotte is het handhavingsbeleid van belang.

Onderzoek

Bij geen van de objecten uit de 'reality check' is een bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd ondanks het feit dat binnen de monumentencommissie een aantal malen is gesproken over nut en noodzaak van bouwhistorisch onderzoek en over de manier waarop dit in het gemeentelijke beleid zou kunnen worden verankerd. Ook in de welstandsnota van de gemeente Maarssen uit 2004 wordt bouwhistorisch onderzoek een waardevol instrument binnen de gemeentelijke monumentenzorg genoemd.

De gemeente is erg terughoudend in het vragen van bouwhistorisch onderzoek aan initiatiefnemers omdat zij zo'n onderzoek een te grote financiële belasting voor haar burgers vindt. Bovendien zou bouwhistorisch onderzoek bij kleine ingrepen niet nodig zijn. Aan het niet uitvoeren van dergelijk onderzoek is echter het risico verbonden dat cultuurhistorisch waardevolle elementen ongezien verdwijnen. Bovendien kan meer inzicht voorafgaand aan de werkzaamheden leiden tot een meer verantwoorde restauratie. Bouwhistorisch onderzoek is voor rijksmonumenten subsidiabel en een eenvoudige bouwhistorische verkenning kan al veel inzicht opleveren in de cultuurhistorische waarden en de bouwgeschiedenis van het pand.

Ten behoeve van de restauratie van het metselwerk van één van de bezochte objecten is petrografisch onderzoek verricht en de resultaten hiervan zijn vastgelegd in een rapport.

Aanbevelingen:

- Stel transparante criteria vast waarmee kan worden besloten wanneer een bouwhistorisch onderzoek wordt gevraagd.
- Regel bouwhistorisch onderzoek bijvoorbeeld in de vergunning om te voorkomen dat bouwsporen verdwijnen en attendeer initiatiefnemers actief op de subsidiemogelijkheden van dergelijke onderzoeken.

Planvorming

De meeste plannen uit de 'reality check' gaan uit van behoud en herstel van de aanwezige waarden uit het oogpunt van de monumentenzorg. Hierbij moet worden aangetekend dat niet alle restauratieplannen en –tekeningen in de betreffende dossiers zijn aangetroffen en dat deze conclusie daarom op een beperkt aantal plannen is gebaseerd.

Het restauratieplan van één van de objecten ging niet uit van behoud en herstel van de aanwezige waarden. De gemeente heeft bij dit object de monumentale waarde afgewogen tegen hergebruik na langdurige leegstand en voor het laatste gekozen.

Door deze afweging zijn de monumentale waarden van dit pand ernstig zijn aangetast.

Bij vier van de zes objecten heeft vooroverleg tussen de gemeente en de eigenaar plaatsgevonden.

Planbehandeling

De gemeente zorgt in vrijwel alle gevallen voor voldoende deskundigheid bij de planbehandeling, vooral wat betreft de bouw- en restauratietechnische kennis en kennis van de financiële regelingen.

Een vergunningsprocedure omvat het in behandeling nemen van de aanvraag, de ontvankelijkheidstoets, de advisering door de RACM en de monumentencommissie en de vergunningverlening. De Erfgoedinspectie heeft geconstateerd dat de vergunningsprocedure binnen de gemeente Maarssen regelmatig niet op zorgvuldige wijze wordt gevolgd en niet altijd even transparant is. Dat heeft te maken met het feit dat de gemeente ervoor heeft gekozen om alle monumententaken te verenigen in één fulltime functie. Binnen deze functie wordt beleid ontwikkeld, worden bouwplannen begeleid en vergunningen verleend, worden bezwaarschriften behandeld en wordt deels gehandhaafd. Ten slotte is ook het secretariaat van de monumentencommissie bij deze functie neergelegd.

Aan deze werkwijze kleeft een aantal risico's. Kennis, belangenafweging en opvattingen kunnen door elkaar gaan lopen. Zo lijkt het vooroverleg tussen de gemeente en eigenaren en tussen de monumentencommissie en eigenaren, in elkaar over te lopen. Hierdoor vindt geen duidelijke scheiding plaats tussen de rol van de gemeente en die van de monumentencommissie. Uit de verslagen van de monumentencommissie blijkt bovendien dat de belangenafweging die een gemeente ten behoeve van de vergunningverlening na ontvangst van alle relevante adviezen moet maken, ook informeel in de monumentencommissie plaats vindt. Dat speelt onder andere bij wijzigingen die rekening houden met het monument, maar op gespannen voet staan met het bouwbesluit. Doordat de begeleiding, de vergunningverlening en het afdoen van bezwaarschriften bij één functie is ondergebracht, bestaat het risico van een oncontroleerbaar proces. Dit risico is tijdens het inspectieonderzoek door verschillende partijen gesignaleerd. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat alle ontwikkelingen die zich bij de monumenten in Maarssen voordoen, op dit moment bij slechts één ambtenaar bekend zijn. Dit is een uitermate kwetsbare situatie.

De gemeente geeft voor schilderwerk van rijksmonumenten geen monumentenvergunning af ondanks het feit dit bij een wijziging wettelijk verplicht is. De gemeente heeft enkele jaren geleden voor buitenschilderwerk de zogenaamde Kleurenkaart voor Maarssen opgesteld. Deze kleurenkaart is slechts te raadplegen in een kantoorruimte bij de gemeente en een etalage in Maarssen. Als eigenaren binnen deze kleurenschakering blijven, dan hoeven ze de gemeente alleen vooraf om toestemming te vragen. Een monumentenvergunning vindt de gemeente niet nodig en zij voldoet daardoor niet aan haar wettelijke taak. Behalve dit kleven aan deze werkwijze nadelen. Zo heeft de Erfgoedinspectie geconstateerd dat er ten gevolge hiervan soms helemaal geen contact is tussen de gemeente en de betreffende eigenaar over de wijziging van het monument.

De eigenaren van twee van de zes objecten hebben aan het begin van de werkzaamheden geen contact gezocht met de gemeente. Één van deze eigenaren heeft ook nu in het kader van het grootschalige onderhoud van de betreffende buitenplaats nooit formeel contact met de gemeente.

Verder vindt vanuit de gemeente een behoorlijk intensieve begeleiding plaats. De monumentenambtenaar van de gemeente is regelmatig op het werk aanwezig.

Tijdens de 'reality check' heeft de Erfgoedinspectie tevens bij één object geconstateerd dat in de belangenafweging van het monument ten opzichte van het bouwbesluit, gekozen is voor de eisen uit het bouwbesluit. Dit is gebeurd ondanks het feit dat voor monumenten bepaalde vrijstellingen mogelijk zijn. In dit geval ging het om het creëren van buitenruimte ten koste van aanwezige monumentale waarden.

Over het overschrijden van de maximale wettelijke termijn voor vergunningverlening (zes maanden) bestaat onduidelijkheid omdat de dossiers niet alle relevante documenten bevatten. Er ontbreekt een volgsysteem waarin termijnen worden bewaakt.

De gemeente overtreedt structureel artikel 16 lid 1 van de Monumentenwet 1988. De gemeente stuurt de RACM restauratieplannen voor rijksmonumenten niet direct na ontvangst van het plan toe, maar pas na het vooroverleg in de monumentencommissie.

Aanbevelingen:

- Volg de vergunningprocedure zorgvuldig, toets transparant en hanteer de wettelijke termijnen.
- Scheid het secretariaat van de monumentencommissie, het verlenen van vergunningen en de behandeling van de bezwaarschriften van de overige monumententaken zodat een duidelijke rolverdeling binnen de gemeente ontstaat
- Verspreid daarmee de kennis over monumentenzorg over verschillende functies zodat de huidige kwetsbare constructie wordt verbeterd.
- Zorg voor een goede procedure bij het wijzigen van kleuren van een rijksmonument. Het gaat hier immers om een wettelijke verplichting.
- Hanteer consequent artikel 16 lid 1 van de Monumentenwet 1988 dat erin voorziet dat een bouw aanvraag direct naar de RACM moet worden gestuurd.

Advisering

Monumentencommissie

De Monumentencommissie van de gemeente Maarssen bestaat uit vijf leden, een technische voorzitter en een secretaris / adviseur. Eén lid heeft ook zitting in de provinciale welstandscommissie. Binnen het adviesorgaan zijn relevante deskundigheden bijeengebracht maar de commissie beschikt niet over een bouwhistoricus. Omdat bouwhistorisch onderzoek vrijwel nooit wordt uitgevoerd en dat wel wenselijk is, is dit des te meer een lacune.

Voor de commissie is een aantal zaken goed geregeld. Zo heeft de commissie een verordening (uit 1994-1996) en vergadert zij openbaar. Van de gelegenheid om de totstandkoming van een advies bij te wonen, wordt regelmatig gebruik gemaakt. Ook bezoekt de voltallige commissie eens per jaar zo'n vijf objecten die dat afgelopen jaar in de commissie zijn behandeld. Zij doet dit om de uiteindelijke resultaten te bekijken en om uit de gesprekken met de eigenaren verbeterpunten te halen.

Toch kan de commissie een aantal randvoorwaarden verder professionaliseren. Zo is de portefeuillehouder monumentenzorg van de gemeente Maarssen, voorzitter van de monumentencommissie.

De wethouder fungeert als technisch voorzitter en heeft geen stemrecht. De gemeente heeft hier een aantal jaren geleden bewust voor gekozen en staat nog steeds achter deze keuze.

Zij is van mening dat de adviezen nu meer effect sorteren dan toen er nog sprake was van een onafhankelijke voorzitter vanwege het toegenomen inzicht bij de politiek in de totstandkoming van de adviezen

Hoewel de wethouder geen stemrecht heeft, kan deze werkwijze toch de indruk van belangenverstrengeling wekken. Door de commissieleden wordt dit risico onderkend en daarom bestaat er binnen de commissie een voorkeur voor een onafhankelijke voorzitter. De monumentenambtenaar van de gemeente Maarssen is secretaris en adviseur van de commissie. Op het secretariaat is hierboven onder planbehandeling al ingegaan.

De monumentencommissie heeft in 2003 globale beoordelingscriteria voor restauratieplannen opgesteld, maar deze bleken tijdens de inspectie bij de commissie onbekend en worden dan ook niet toegepast. Hierdoor is voor particulieren niet duidelijk waaraan hun plannen worden getoetst.

De monumentencommissie adviseert tijdig. Zij geeft echter geen afzonderlijke adviezen, maar adviseert via haar verslagen. Wanneer een restauratieplan een aantal malen terugkomt in de vergaderingen, ontstaat hierdoor een onduidelijke stapeling. Het advies komt als het ware in fasen tot stand en het proces is daardoor lastig te volgen. Het eindadvies zou daarom een compleet advies moeten zijn.

De adviezen zijn in de meeste gevallen deskundig en bevatten de juiste informatie, maar die informatie is wel beperkt.

De verslagen en adviezen zijn niet opgenomen in de bouwplandossiers en worden ook niet bij het besluit of de vergunning meegestuurd.

Ten slotte vindt geen terugkoppeling aan de monumentencommissie plaats over de afhandeling van haar adviezen.

Aanbevelingen:

- Laat de commissie voorzitten door een onafhankelijke voorzitter.
- Adviseer niet meer alleen via het verslag maar stel een compleet eindadvies over restauratieplannen op.
- Laat de monumentencommissie de door haar in 2003 vastgestelde criteria bij de beoordeling van bouwplannen hanteren en neem dit op in de adviezen.
- Zet de adviezen op de gemeentelijke website.
- Informeer de monumentencommissie over de afhandeling van haar adviezen
- Overweeg een bouwhistoricus in de monumentencommissie op te nemen.

Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)

In de dossiers van een aantal bezochte objecten ontbreken de adviezen van de RACM. De adviezen die wel aanwezig zijn, zijn helder geformuleerd.

De RACM heeft op ambtelijk noch op bestuurlijk niveau structureel overleg met de gemeente Maarssen. Hierdoor bestaat over en weer weinig betrokkenheid en is de communicatie niet optimaal.

Ten behoeve van de restauratie van drie rijksmonumenten uit de 'reality check' zijn door de eigenaren zelf specialisten van de RACM ingeschakeld, die hebben geadviseerd over de aanpak. De gemeente noch de regioconsulenten van de RACM blijken structureel van dergelijke adviezen op de hoogte te worden gesteld. Beide partijen worden door deze specialisten gepasseerd. Aangezien de bevindingen van deze specialisten ook niet schriftelijk worden vastgelegd, is niet terug te vinden wat er is geconstateerd en wat er met de bevindingen in het vervolgtraject is gebeurd. De Erfgoedinspectie vindt het inschakelen van specialisten van de RACM een goede zaak wanneer hiermee meer expertise kan worden verkregen, maar het mag niet zo zijn dat de verantwoordelijke ambtenaar bij de gemeente gepasseerd wordt. Ook is het onjuist dat er binnen de RACM kennis niet wordt gedeeld en vastgelegd.

Aanbeveling:

- Stel regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg tussen de RACM en de gemeente in om de wederzijdse betrokkenheid te vergroten.
- Zorg ervoor dat door particulieren ingeschakelde specialisten van de RACM, schriftelijk de betreffende regioconsulenten en de gemeente op de hoogte stellen van hun bevindingen zodat die kunnen worden betrokken bij de formele procedure.

Besluit

De besluiten tot vergunningverlening worden genomen op basis van een bij het besluit gevoegde bijlage met motivatie, maar beide zijn erg summier. Er ontbreekt bijvoorbeeld een verwijzing naar de uitgebrachte adviezen. In het besluit wordt weliswaar verwezen naar bij de vergunning 'behorende gewaarmerkte bescheiden', maar hierbij worden geen data en kenmerken vermeld. In de meeste gevallen wordt in de vergunning noch in de bijlage een duidelijke beschrijving van de werkzaamheden gegeven.

Aanbeveling:

- Neem de data en kenmerken van de genoemde gewaarmerkte bescheiden in de besluiten op en verwijs expliciet naar de adviezen van de monumentencommissie en de RACM.

Uitvoering

Bij de objecten waarvoor een restauratievergunning is verleend en die al zijn of op korte termijn worden uitgevoerd, wordt overwegend conform de vergunning gewerkt.

Wel heeft de Erfgoedinspectie bij één van de objecten geconstateerd dat er zaken zijn verdwenen, die vanuit monumentenooipunt behouden hadden moeten blijven. Met uitzondering van dit object volgt de gemeente de werkzaamheden en eventuele aanpassingen worden door de overheid goedgekeurd. Wel worden veel zaken informeel en mondeling afgedaan waardoor tussentijdse besluiten over wijzigingen niet zijn terug te vinden.

Bij de meeste objecten zijn de werkzaamheden door deskundige partijen uitgevoerd. De gemeente brengt het belang hiervan bewust bij de eigenaar onder de aandacht.

Aanbeveling:

- Leg gemeentelijke procedures en de afspraken met eigenaren schriftelijk vast, zodat de informatieoverdracht niet alleen afhankelijk is van persoonlijke contacten.

Beheer en onderhoud

Vrijwel alle bezochte objecten worden op de juiste wijze beheerd. Drie van de zes panden waren tot recent verwaarloosd, maar worden nu ook gerestaureerd. Het gebruik schaadt het monument met uitzondering van één object niet.

3.3 Domein Waarborg

Vraagstelling: De zorg voor de monumenten is verzekerd

Bij dit domein gaat het erom of de monumentenzorg binnen de gemeente goed is ingebed. Heeft de gemeente voldoende kennis in huis of kan ze in ieder geval beoordelen wanneer ze advies moet inwinnen. Zijn er een monumentennota en monumentenverordening aanwezig en zijn de monumenten opgenomen in vigerende bestemmingsplannen. Daarnaast is het van belang dat de gemeente zorgt voor een goede informatieoverdracht en oog heeft voor de maatschappelijke meerwaarden van monumenten. Tenslotte wordt de schriftelijke verantwoording en daarmee de documentatie getoetst en wordt gekeken naar de aanwezigheid van kwaliteitszorg.

Kennis

Bouwtechnische kennis en kennis over de financiële regelingen zijn bij de overheid goed aanwezig. Restauratietechnische kennis is door de monumentenambtenaar door ervaring opgedaan en is daarmee eveneens voldoende aanwezig. Deze kennis wordt bovendien op peil gehouden door regelmatige scholing.

Wel ontbreekt het binnen de gemeente aan architectuurhistorische en bouwhistorische kennis. Architectuurhistorische kennis is binnen de monumentencommissie vertegenwoordigd waardoor dit deels wordt ondervangen.

Toezicht en handhaving

De gemeente Maarssen heeft in 2004 een handhavingnota uitgebracht, waar cultuurhistorie een belangrijk onderdeel van uitmaakt. Met de nota heeft de gemeente haar handhavingsbeleid inzichtelijk gemaakt. Uit de diverse gesprekken met betrokkenen is de Erfgoedinspectie echter gebleken dat de in de nota voorgenomen werkwijze wat betreft de rijksmonumenten zijn beslag nog moet krijgen. Bij twee objecten vond nauwelijks contact met de gemeente plaats en bij één van de objecten is afgeweken van de vergunning, wat de schade die het monument toch al ondervond, heeft vergroot. Om de kennis op het gebied van monumentenzorg meer te verankeren binnen de gemeentelijke organisatie, is het wenselijk dat de handhaver over voldoende kennis beschikt op het gebied van monumentenzorg. Daarnaast is het maken van een handhavingrisicoanalyse voor restauraties nodig om te kunnen inschatten waar wanneer gehandhaafd dient te worden. Papier en praktijk komen wat betreft handhaving nog niet overeen, wat risico's met zich meebrengt voor het toezicht op de naleving van de Monumentenwet 1988.

Aanbeveling:

- Breng de voorgenomen acties uit de Handhavingnota 2004 in de praktijk.

Informatieoverdracht

Uit de gesprekken die de Erfgoedinspectie tijdens het onderzoek heeft gevoerd, blijkt dat over de mate waarin de gemeente partijen informeert, wisselend wordt gedacht. Veel wordt mondeling meegedeeld en het blijkt dat particulieren een brochure met de rechten en plichten die monumenten met zich meebrengen, op prijs zouden stellen. De gemeente Maarssen had een brochure over alles wat met monumenten te maken had, maar deze is verouderd en nog niet herschreven.

Tussen de gemeente en de historische verenigingen vindt op dit moment wel bilateraal, maar geen structureel overleg plaats. Dit wordt door de verenigingen wel op prijs gesteld om bepaalde zaken in de gemeente te kunnen verankeren.

Aanbevelingen:

- Bed de contacten met de gemeentelijke historische verenigingen in met behulp van een structureel overleg.
- Breng informatie over de gemeentelijke restauratieprocedures en het gemeentelijk monumentenbeleid proactief naar de bevolking, bijvoorbeeld in de vorm van een brochure of informatie op de gemeentelijke site.

Documentatie

De monumentendossiers van de gemeente Maarssen zijn niet op orde. Ze zijn incompleet en de stukken zijn verspreid zonder dat wordt door verwezen. Adviezen van de RACM en restauratietekeningen ontbreken regelmatig. Er zijn geen revisietekeningen aangetroffen. Hierdoor en tengevolge van het ontbreken van een (digitaal) volgsysteem bestaat geen overzicht van de stand van zaken van termijnen of van aantal en soort overtredingen. De informatie is hierdoor ook ontoegankelijk voor derden. Het punt van de gebrekkige documentatie is al eerder door de VROM-inspectie geconstateerd, maar verbeteringen zijn nog niet zichtbaar.

Aanbeveling:

- Zorg zo snel mogelijk dat de dossiers op orde komen en dat bij het voorkomen van verschillende dossiers wordt door verwezen.
- Zorg voor een overzicht in de stand van zaken van restauratieplannen en de overtredingen.

Beleid

De gemeente heeft een monumentenverordening uit 1994 (gewijzigd in 1996). Deze is verouderd. Een nieuwe monumentenverordening is zo goed als afgerond, maar met het vaststellen wordt gewacht op enkele landelijke ontwikkelingen zoals de overgang van de adviesplicht van de RACM naar een adviesbevoegdheid waarbij deze dienst alleen nog bij bepaalde plannen of op verzoek van een gemeente adviseert.

De gemeente heeft een monumentennota met uitvoeringsprogramma uit 2001 die concreet en op hoofdlijnen zijn geschreven. De termijnen in het uitvoeringsprogramma zijn omschreven in korte en lange termijn. Deze termijnen zijn niet nader gedefinieerd. Deze zijn vrij recent. Toch zou een aanvulling op zijn plaats zijn. Hierin zouden criteria voor bijvoorbeeld bouwhistorisch onderzoek en de beoordeling van bouwplannen door de monumentencommissie kunnen worden vastgelegd en zou een procedure rond de Maarssense kleurenkaart kunnen worden vastgesteld. In de gemeentelijke welstandsnota uit 2004 hebben de cultuurhistorie en de monumentenzorg een volwaardige plaats gekregen en we kunnen constateren dat het welstandsbeleid rekening houdt met de aanwezige cultuurhistorische waarden. Ook het ruimtelijke beleid lijkt te zijn geïnspireerd door de aanwezige cultuurhistorische en monumentale waarden. In het voorontwerp '*Bestemmingsplan Maarssen aan de Vecht*' en in de '*Ruimtelijke structuurvisie Maarssen. Cultuurhistorie en Kwaliteit*' uit 2005 vormen monumenten en cultuurhistorische waarden één van de inspiratiebronnen. Ten behoeve van deze twee laatste beleidstukken zijn cultuurhistorische verkenningen opgesteld.

Aanbevelingen:

- Stel op korte termijn een geactualiseerde monumentenverordening vast.
- Vul de monumentennota aan met een aantal belangrijke nieuwe ontwikkelingen zoals bouwhistorisch onderzoek.

Kwaliteitszorg

Uit de 'reality check', de gesprekken en de stukken blijkt niet dat er structureel sprake is van kwaliteitszorg voor de monumentenzorg. Processen worden niet systematisch geëvalueerd en er worden geen verbeteracties opgezet.

Maatschappelijke meerwaarde

De gemeente Maarssen is zich goed bewust van de maatschappelijke meerwaarde van de aanwezige monumenten en doet veel aan de vergroting van het draagvlak voor monumenten. In de eerste plaats schenkt zij eigenaren van monumenten drie jaar lang een abonnement op de Monumentenwacht. Wel heeft een aantal eigenaren uit de 'reality check' tijdens de gesprekken gemeld dat zij de legeskosten erg hoog vindt en dat dit volgens die eigenaren de instandhouding van rijksmonumenten niet bevordert.

De gemeente participeert in de organisatie van de Open Monumentendag, heeft schildjes voor rijks- en gemeentelijke monumenten laten vervaardigen en looft sinds één jaar een prijs, de Bronzen Troffel, voor de beste restauratie uit.

Bij één van de restauratieprojecten was sprake van een leerlingenproject. De betreffende aannemer kiest er bewust voor leerlingen bij dergelijke projecten op te leiden in het restauratievak.

Binnen de gemeente is de Historische Kring Maarssen actief en ook het Museum Maarssen organiseert culturele en cultuurhistorische activiteiten.

De erfgoededucatie kan in samenwerking met het beleidsveld Onderwijs binnen de gemeente verder worden versterkt.

Naar aanleiding van bovengemelde bevindingen komt de Erfgoedinspectie over de stand van zaken van monumentenzorg in de gemeente Maarssen tot conclusies die hieronder zijn samengevat.

De Erfgoedinspectie heeft de monumentenzorg binnen de gemeente Maarssen getoetst op basis van het *Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten* (zie bijlage II). De Erfgoedinspectie heeft geconstateerd dat de gemeente in de meeste gevallen voldoet aan de kwaliteitskenmerken van het domein Resultaten waarbij het erom gaat of '*het bestand aan monumenten zorgvuldig in stand wordt gehouden*'. Bij een aantal kwaliteitskenmerken binnen het domein Effectiviteit (*Het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig*) en binnen het domein Waarborg (*De zorg voor de monumenten is verzekerd*) plaatst de Erfgoedinspectie kanttekeningen.

Het merendeel van de rijksmonumenten in de gemeente staat er goed bij. Zeker het exterieur van de objecten is vaak goed onderhouden en op de juiste wijze gerestaureerd. Op basis van de steekproef heeft de Erfgoedinspectie één keer geconcludeerd dat door een restauratieplan de historische waarde van een rijksmonument te zwaar wordt aangetast.

Geconstateerd is dat het proces van aanvraag tot vergunningverlening en handhaving niet altijd zorgvuldig en transparant verloopt. Dat heeft te maken met de manier waarop de monumentenzorg binnen de gemeente Maarssen is georganiseerd. Alle monumententaken zijn bij één functie neer gelegd waardoor processen door elkaar dreigen te lopen. Het gaat hier met name om de scheiding tussen gemeentelijke belangen en externe deskundige advisering.

Daarnaast kunnen vraagtekens worden gezet bij de kwaliteit van de handhaving. De gemeente heeft een handhavingsbeleid maar voor het stilleggen en handhaven bij monumenten is weinig capaciteit beschikbaar.

In de besluiten ontbreken duidelijke verwijzingen naar de bij de vergunning horende stukken, zoals data en kenmerken, evenals naar de adviezen van de RACM en de monumentencommissie.

Het onderzoek van de Erfgoedinspectie naar het proces werd bemoeilijkt door het feit dat de dossiers niet op orde waren. Monumentendossiers zijn incompleet en stukken zijn verspreid over verschillende dossiers en op verschillende plaatsen zonder dat wordt door verwezen. Het risico hiervan is dat de wettelijke termijn mogelijk wordt overschreden. Dit aandachtspunt is eerder ook door de VROM-inspectie aangegeven.

Binnen de gemeente is de benodigde kennis op het gebied van restauratietechniek en financiële regelingen voldoende aanwezig. Voor architectuurhistorische kennis valt de gemeente terug op de monumentencommissie. Bouwhistorische kennis ontbreekt. Ook wordt voorafgaand aan een restauratie vrijwel nooit een bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd. Dergelijke onderzoeken kunnen tot meer verantwoorde restauraties leiden, waarbij de historische waarde uitgangspunt is.

De gemeente heeft een beleidsnota met uitvoeringsprogramma uit 2001 en een monumentenverordening uit 1994 (gewijzigd in 1996). Vooral het laatste document is verouderd en zou zo snel mogelijk moeten worden geactualiseerd.

De communicatie tussen gemeente en eigenaren verloopt redelijk. Wel hebben partijen aangegeven een goede voorlichting met behulp van een actuele brochure en duidelijke informatie op de gemeentelijke website over monumentenzorg te missen. Veel zaken zouden door structureel overleg tussen de gemeente en de historische verenigingen kunnen worden verankerd, wat door de verenigingen op prijs wordt gesteld.

De communicatie tussen de RACM en de gemeente is beperkt en niet structureel waardoor de betrokkenheid over en weer niet erg groot is. Plannen worden niet conform artikel 16 lid 1 van de Monumentenwet 1988 aan de RACM wordt toegestuurd, maar pas na het vooroverleg in de monumentencommissie. Door deze werkwijze ontstaat het risico dat de deskundigheid van de RACM niet op het juiste moment kan worden ingebracht en dat plannen in principe al zijn afgehandeld. De adviezen van de RACM blijven ook na de overgang van de adviesplicht naar adviesbevoegdheid bij bepaalde plannen van groot belang.

Zodra de gemeente in het kader van de adviesbevoegdheid bij een groot deel van de plannen nog maar met één adviesorgaan, namelijk met de gemeentelijke monumentencommissie, te maken heeft, zal een groter beroep op dit adviesorgaan worden gedaan. Deze is op dit moment echter nog niet op een zwaardere adviestaak toegerust. Op zich zijn er, met uitzondering van een bouwhistoricus, voldoende deskundigheden in de commissie vertegenwoordigd. Maar een aantal randvoorwaarden kan verder worden geprofessionaliseerd.

Ten slotte is de gemeente Maarssen zich goed bewust van de maatschappelijke en educatieve waarde van monumenten. De gemeente doet veel aan draagvlakvergroting door samenwerking met de historische verenigingen en participatie in evenementen waarbij het erfgoed centraal staat, zoals de Open Monumentendag.

Samenvatting van de aanbevelingen:

Beleid

Stel op korte termijn een geactualiseerde monumentenverordening vast en vul de monumentennota aan met een aantal belangrijke nieuwe ontwikkelingen zoals bouwhistorisch onderzoek.

Informatieoverdracht

De informatieoverdracht in het kader van een restauratieplanprocedure kan verder worden verbeterd door actief informatie te verstrekken over de gemeentelijke restauratieprocedures en het monumentenbeleid. Dat kan in de vorm van een geactualiseerde brochure en via de gemeentelijke site.

Structureel overleg tussen de gemeente en de RACM en tussen de gemeente en de historische verenigingen zal de betrokkenheid bij de Maarssense monumentenzorg verder vergroten en zorgt tevens voor meer gedeeld inzicht in wat er speelt.

Vergunningsprocedure

De vergunningprocedure dient zorgvuldig te verlopen inclusief de directe doorzending van de aanvraag naar de RACM conform artikel 16 lid 1 van de Monumentenwet 1988.

Neem de data en kenmerken van de in de besluiten genoemde stukken op en verwijs tevens naar de adviezen van de monumentencommissie en de RACM. Verwijs bij de afweging naar de ingebrachte adviezen.

Organisatie

Maak een einde aan de kwetsbare constructie waarbij alle monumententaken bij één functie zijn ondergebracht. Scheid de taken, die met elkaar conflicteren zodat een duidelijke rolverdeling binnen de gemeente ontstaat. Op deze manier wordt tevens de kennis over monumentenzorg over verschillende functies verspreid.

Advisering

De monumentencommissie kan in het kader van haar onafhankelijke rol als adviseur, beter ook door een onafhankelijke voorzitter worden voorgezeten. Verder verdient het aanbeveling aparte complete eindadviezen aan het college uit te brengen en daarbij de in 2003 opgestelde beoordelingscriteria te hanteren. Ten slotte kan worden overwogen een bouwhistoricus in de monumentencommissie op te nemen.

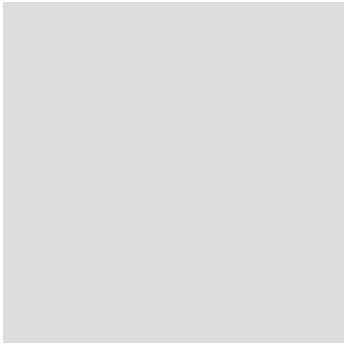
Zorg dat de regioconsulenten en de gemeente door de specialisten van de RACM schriftelijk op de hoogte worden gesteld van hun bevindingen zodat die kunnen worden betrokken bij de formele procedure.

Dossiervorming

Zorg zo snel mogelijk dat de dossiers op orde komen en dat bij het voorkomen van verschillende dossiers wordt door verwezen. Zorg voor een overzicht over de stand van zaken van restauratieplannen en overtredingen.

Handhaving

Breng de voorgenomen acties uit de Handhavingnota 2004 in de praktijk.

BIJLAGEN

Bijlage 1

Geraadpleegde documenten

Ontvangen (beleid)stukken van of via de gemeente:

- Overzicht cultureel Erfgoed in Maarssen: hierin staan de beschermde gezichten, rijksmonumenten, (potentiële) gemeentelijke monumenten en archeologische monumenten
- Overzicht samenstelling monumentencommissie 2006 met reglement en vijf verslagen
- Monumentenverordening 1994-1996
- Monumentennota en uitvoeringsprogramma 2001
- Brochure met 'spelregels voor verbouwen en restaureren van monumenten'. Voorbeeldformulier van een monumentenvergunning
- Mandaatbesluit 2006
- Handhavingnota 2004
- Overzicht financiën
- Welstandsnota 2004
- Voorontwerp Bestemmingsplan Maarssen aan de Vecht met de reactie van de monumentencommissie
- knipsels en brochures Open Monumentendag e.d.
- Verslagen vergaderingen monumentencommissie waarin thema's worden behandeld

Toegezonden ten behoeve van de reality checks:

- **Bouw- en monumentenvergunningen, adviezen monumentencommissie en RDMZ over de monumenten:**
 - Diependaalsedijk 33
 - Toernooiveld 1
 - Langegracht 42a
 - Herengracht 22
 - Breedstraat 1/ 3
 - Parkweg 46/ 48

Op andere wijze verkregen documenten:

-

Internet:

- Rapport gemeente Maarssen 2003 VROM-Inspectie op www.vrominspectie.nl
- Ruimtelijke structuurvisie Maarssen. Cultuurhistorie en Kwaliteit 2005 op www.maarssen.nl.

-

Bijlage II

Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten
(16 juni 2006)

DOMEIN: RESULTATEN

Deelvraag: Het bestand aan monumenten wordt zorgvuldig in stand gehouden.

BESCHERMDE WAARDEN

- R 1 De waarden van het beschermde monument zijn, sinds de aanwijzing, op
aanvaardbaar niveau behouden
 - R 1.1 De redengevende omschrijving is nog van toepassing
 - R 1.2 De schoonheid, de betekenis voor de wetenschap en/of de
cultuurhistorische waarden zijn voldoende behouden

VISIE OP INSTANDHOUDING

- R 2 De eigenaar heeft een visie op instandhouding gericht op de waarden van het
monument
 - R 2.1 De eigenaar voelt zich verantwoordelijk voor de instandhouding van
zijn monument
 - R 2.2 De eigenaar geeft uitvoering aan zijn visie op de instandhouding van het
monument
 - R 2.3 De eigenaar heeft een deugdelijk plan voor de instandhouding van het
monument

RESTAURATIE EN/OF WIJZIGING

- R 3 De restauratie en/of wijziging heeft geleid tot een verantwoord resultaat
 - R 3.1 Het ingediende plan vormt voldoende basis voor een deugdelijke
restauratie
 - R 3.2 De verleende vergunning regelt adequaat de op instandhouding
gerichte werkzaamheden
 - R 3.3 De overheid heeft de werkzaamheden op de juiste wijze begeleid
 - R 3.4 De restauratie en/of wijziging is op de juiste wijze uitgevoerd
 - R 3.5 De uitvoering van de werkzaamheden is een bijdrage aan een juist beheer
van het monument
 - R 3.6 Van de restauratie en/of wijziging van het monument is een schriftelijke
verantwoording gemaakt
 - R 3.7 De subsidies en financiële regelingen hebben de instandhouding van het
monument gestimuleerd

DOMEIN: EFFECTIVITEIT

Deelvraag: Het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig

ONDERZOEK

- E 1 Er is deugdelijk onderzoek verricht op cultuurhistorisch en/of bouwtechnisch gebied
 - E 1.1 Het onderzoek is voorafgaand aan de planvorming uitgevoerd
 - E 1.2 Gedurende de werkzaamheden wordt nader onderzoek verricht
 - E 1.3 Het onderzoek is deskundig en van voldoende diepgang
 - E 1.4 De resultaten van het betreffende onderzoek zijn verwerkt in het plan
 - E 1.5 De resultaten zijn vastgelegd en gedocumenteerd

PLANVORMING

- E 2 Er is een deugdelijk plan opgesteld
 - E 2.1 De initiatiefnemer heeft een ontvankelijk plan ingediend
 - E 2.2 Bij plannen van ingrijpende aard en bij plannen waar dat gewenst wordt, is vooroverleg gevoerd tussen de initiatiefnemer en de overheid
 - E 2.3 Het restauratieplan gaat uit van behoud en herstel van de aanwezige waarden uit het oogpunt van monumentenzorg
 - E 2.4 De werkzaamheden zijn goed aangegeven en de noodzaak is goed beargumenteerd

PLANBEHANDELING

- E 3 De werkwijze bij het verlenen van vergunningen is correct
 - E 3.1 De overheid zorgt voor voldoende deskundigheid
 - E 3.2 De procedure wordt op zorgvuldige wijze gevolgd
 - E 3.3 De wettelijke termijnen worden gehanteerd

ADVISERING

- E 4 De adviezen doen recht aan de waarden van het monument
 - E 4.1 De adviezen zijn deskundig
 - E 4.2 De adviezen zijn transparant en dragen bij aan een juiste besluitvorming
 - E 4.3 Het adviesorgaan is voldoende deskundig
 - E 4.4 Het adviesorgaan werkt professioneel

BESLUIT

- E 5 Het besluit doet recht aan de waarden van het monument
 - E 5.1 Er is rekening gehouden met de adviezen op het gebied van de monumentenzorg
 - E 5.2 Het besluit is op basis van een duidelijke gemotiveerde afweging gemaakt
 - E 5.3 Indien voor een bepaalde restauratie geen vergunning nodig is, heeft de overheid op goede gronden tot deze beoordeling kunnen komen

UITVOERING

- E 6 De werkzaamheden doen recht aan de waarden van het monument
 - E 6.1 De werkzaamheden worden uitgevoerd conform de vergunning
 - E 6.2 De werkzaamheden worden deskundig begeleid
 - E 6.3 De werkzaamheden worden deskundig uitgevoerd

BEHEER EN ONDERHOUD

- E 7 De instandhouding van het monument is voldoende gewaarborgd
 - E 7.1 Het object wordt op de juiste wijze beheerd
 - E 7.2 Het object wordt goed onderhouden
 - E 7.3 Het object wordt op de juiste wijze gebruikt

DOMEIN: WAARBORG

Deelvraag: de zorg voor de monumenten is verzekerd

KENNIS

- W 1 Er is voldoende actuele kennis beschikbaar op het gebied van de monumentenzorg, ten behoeve van de ontwikkeling van cultuurhistorisch beleid en ten behoeve van de behandeling van bouwplannen
 - W 1.1 Er is voldoende cultuurhistorische kennis
 - W 1.2 Er is voldoende restauratietechnische kennis
 - W 1.3 Er is voldoende kennis op het gebied van de subsidie- en overige financiële regelingen
 - W 1.4 Er is voldoende kennis van de betreffende wet- en regelgeving
 - W 1.5 De benodigde kennis wordt adequaat ingezet ten behoeve van alle werkzaamheden

TOEZICHT EN HANDHAVING

- W 2 De gemeente heeft een handhavingsbeleid
 - W 2.1 De gemeente houdt toezicht op de naleving van de Monumentenwet 1988
 - W 2.2 De gemeente maakt haar handhavingsbeleid inzichtelijk

INFORMATIEOVERDRACHT

- W3 De overheid zorgt voor informatieoverdracht op het gebied van monumentenzorg
 - W 3.1 Er is beleid op het gebied van communicatie
 - W 3.2 De continuïteit van de informatieoverdracht wordt gewaarborgd
 - W 3.3 De betrokkenen worden op de juiste wijze geïnformeerd

DOCUMENTATIE

- W 4 De documentatie op het gebied van de monumentenzorg is op orde
 - W 4.1 In het dossier zitten de relevante stukken
 - W 4.2 De gemeente houdt wijzigingen in het vergunningenregister bij
 - W 4.3 De documentatie is raadpleegbaar bij de overheid

BELEID

- W 5 De overheden hebben een beleidsvisie voor de monumentenzorg
 - W 5.1 Er is een monumentenverordening
 - W 5.2 Er is een actueel beleidsplan voor de monumentenzorg
 - W 5.3 Het welstandsbeleid houdt rekening met de aanwezige cultuurhistorische waarden
 - W 5.4 Het ruimtelijk en stedelijk beleid wordt door de aanwezige monumenten (en historische structuren) geïnspireerd

KWALITEITSZORG

- W 6 Er is sprake van kwaliteitszorg voor de monumentenzorg
 - W 6.1 Het beleid en de processen worden geëvalueerd
 - W 6.2 Er wordt gericht gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit

MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE

- W 7 De maatschappelijke meerwaarden van de monumentenzorg zijn onderkend
 - W 7.1 Er is rekening gehouden met de educatieve waarde
 - W 7.2 Er is rekening gehouden met de toeristische waarde van monumenten en historische structuren
 - W 7.3 De economische waarde van de monumenten wordt op de juiste wijze afgewogen

Bijlage III

Afkortingen

APA	Algemene verklaring van Positief Advies van de RDMZ
BWT	Bouw- en Woningtoezicht
BSDG	Beschermde stads- en dorpsgezichten
DCE	Directie Cultureel Erfgoed van het Ministerie van OCW
FGM	Federatie Grote Monumentengemeenten
fte	fulltime equivalent
NCM	Nationaal Contact Monumenten
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
RDMZ	Rijksdienst voor de Monumentenzorg
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VROM	Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening Milieubeheer

Colofon

Erfgoedinspectie / Monumenten
Hoftoren, Rijnstraat 50
Postbus 16478 (IPC 3500)
2500 BL Den Haag

Algemeen telefoonnummer	+31 (0)70 – 412 4012
Fax	+31 (0)70 – 412 4014
E-mail	info@erfgoedinspectie.nl
Website	www.erfgoedinspectie.nl

Den Haag, februari 2007

Over de Erfgoedinspectie / Monumenten

De sector Monumenten houdt toezicht op de naleving van de Monumentenwet 1988 op het terrein van de gebouwde monumentenzorg.

Daartoe inspecteert de sector alle gemeenten die vergunningen geven voor monumenten en ruimtelijk beleid voeren voor beschermde stads- en dorpsgezichten. Ook zien we toe op de instandhouding van de rijksmonumenten zelf.

We inspecteren verder op rijksniveau de aanwijzing van monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten. Bovendien is er toezicht op particuliere betrokkenen: eigenaren, stichtingen en belangenkoepels. Daarbij kijken we naar het beheer en gebruik van de monumenten.